

IOM International Organization for Migration

ข่าวแรงงานข้ามชาติ

ฉบับที่ 3 ประจำเดือนพฤศจิกายน 2552

สรุปการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติและการพิสูจน์สัญชาติ ปี 2552

ตามที่ข่าวแรงงานข้ามชาติสองฉบับแรกได้วิเคราะห์ขั้นตอนการจดทะเบียนและการพิสูจน์สัญชาติโดยละเอียด จวบจนปัจจุบัน(พฤศจิกายน 2552) นั้นเป็นเวลา 4เดือนแล้วนับแต่รัฐบาลไทยและรัฐบาลสหภาพพม่าได้เปิดให้มีการจดทะเบียนรอบใหม่ ดังนั้น ข่าวแรงงานอพยพฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอภาพรวมของกระบวนการจดทะเบียนและการพิสูจน์สัญชาติ และรายงานความคืบหน้าล่าสุดของนโยบายรัฐบาลและสถิติที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นมา

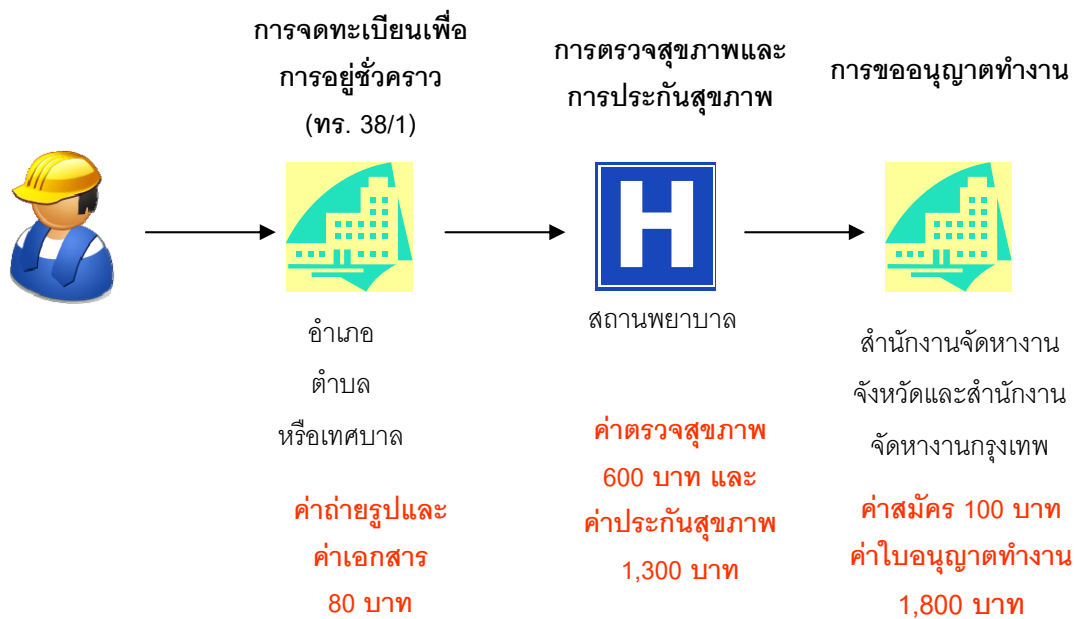
ในปี พ.ศ. 2552 รัฐบาลไทยยังคงดำเนินการปรับเปลี่ยนสถานะของแรงงานไร้ฝีมือ (low-skill) ชาวกัมพูชาและลาวให้ถูกต้องตามกฎหมายและเริ่มดำเนินการพิสูจน์สัญชาติแรงงานพม่าร่วมกับรัฐบาลพม่า นอกจากการต่ออายุใบอนุญาตทำงานเป็นรายปี (ซึ่งอนุญาตให้แรงงานผู้ถือใบอนุญาตทำงานที่ยังไม่หมดอายุต่ออายุได้ในลักษณะปีต่อปี) รัฐบาลไทยยังได้เปิดให้มีการจดทะเบียนใหม่ในเดือนกรกฎาคม 2552 (เป็นการจดทะเบียนครั้งที่ 7 และครั้งสุดท้าย) เพื่อเปิดโอกาสให้แรงงานที่ยังไม่ได้จดทะเบียนได้รับใบอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว (ทร. 38/1) และได้รับใบอนุญาตทำงาน ทั้งนี้ แรงงานจะได้รับใบอนุญาตทำงานให้ทำงานได้จนถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2553 ซึ่งเป็นวันสุดท้ายที่แรงงานจะต้องทำการพิสูจน์สัญชาติให้เสร็จสมบูรณ์ ทั้งนี้ แรงงานจะต้องเตรียมใบอนุญาตทำงานเพื่อยื่นเรื่องขอพิสูจน์สัญชาติ หากผ่านการพิสูจน์สัญชาติแล้ว แรงงานจะได้รับหนังสือเดินทางชั่วคราวและการตรวจลงตรา (Visa) ในกรณีที่ผ่านมาการพิสูจน์สัญชาติภายในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2553 แรงงานจะได้สิทธิอาศัยและทำงานโดยถูกกฎหมายในประเทศไทยเป็นระยะเวลา 4 ปี ในทางตรงกันข้าม หากแรงงานผู้ใดไม่สามารถดำเนินการพิสูจน์สัญชาติให้แล้วเสร็จภายในสิ้นเดือนกุมภาพันธ์ 2553 แรงงานผู้นั้นจะถูกผลักดันกลับประเทศของตน

1. ขั้นตอนการจดทะเบียน

เฉพาะแรงงานที่มีใบอนุญาตทำงานที่ยังไม่หมดอายุเท่านั้น จึงจะได้รับสิทธิอาศัยและทำงานในประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราว หากไม่มีเอกสารดังกล่าว แรงงานจะต้องถูกส่งกลับประเทศของตน

แรงงานที่ไม่ได้จดทะเบียนจะสามารถรับใบอนุญาตทำงานได้อย่างไร ?

รูปภาพ 1. ขั้นตอนในการจดทะเบียน ทร. 38/1 และการขอใบอนุญาตทำงาน

การต่ออายุใบอนุญาตทำงาน พ.ศ. 2552

สำหรับแรงงานที่ใบอนุญาตทำงานหมดอายุในเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ มีนาคม หรือ มิถุนายน 2552 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2551 อนุมัติให้ต่อใบอนุญาตทำงานได้ จนถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2553 ทั้งนี้ แรงงานที่ต่ออายุใบอนุญาตทำงานแล้ว แรงงานไม่ต้องขอขึ้น ทะเบียนทร. 38/1 ใหม่ แต่จะต้องเข้ารับการตรวจสุขภาพ

จำนวนแรงงานที่ขอต่อใบอนุญาตทำงาน ในปี 2552 ?

จากจำนวนแรงงานทั้งหมด 501,570 คน ซึ่งใบอนุญาตทำงานจะหมดอายุในพ.ศ. 2552 ปรากฏว่า มากกว่าร้อยละ 75 ทำการต่ออายุใบอนุญาตทำงานเรียบร้อยแล้ว ในจำนวนนี้ประกอบไปด้วยแรงงานพม่า 370, 711 คน แรงงานกัมพูชา 6,130 คน และแรงงานลาว 5,700 คน รวมเป็น 382,541 คน

การจดทะเบียนแรงงานรอบใหม่ (ครั้งที่ 7) พ.ศ. 2552

เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2552 ประเทศไทยได้เปิดการจดทะเบียนแรงงานครั้งที่ 7 โดยอนุญาตให้แรงงานอาศัยและทำงานในประเทศไทยได้ จนถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2553¹ ซึ่งได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้ว เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2552 อย่างไรก็ตาม ในกิจการประมงได้มีการขยายระยะเวลาการจดทะเบียนไปจนถึงวันที่ 30 ตุลาคม 2552

จำนวนแรงงานที่ได้รับ ทร.38/1 และใบอนุญาตทำงานจากการจดทะเบียนรอบใหม่นี้?

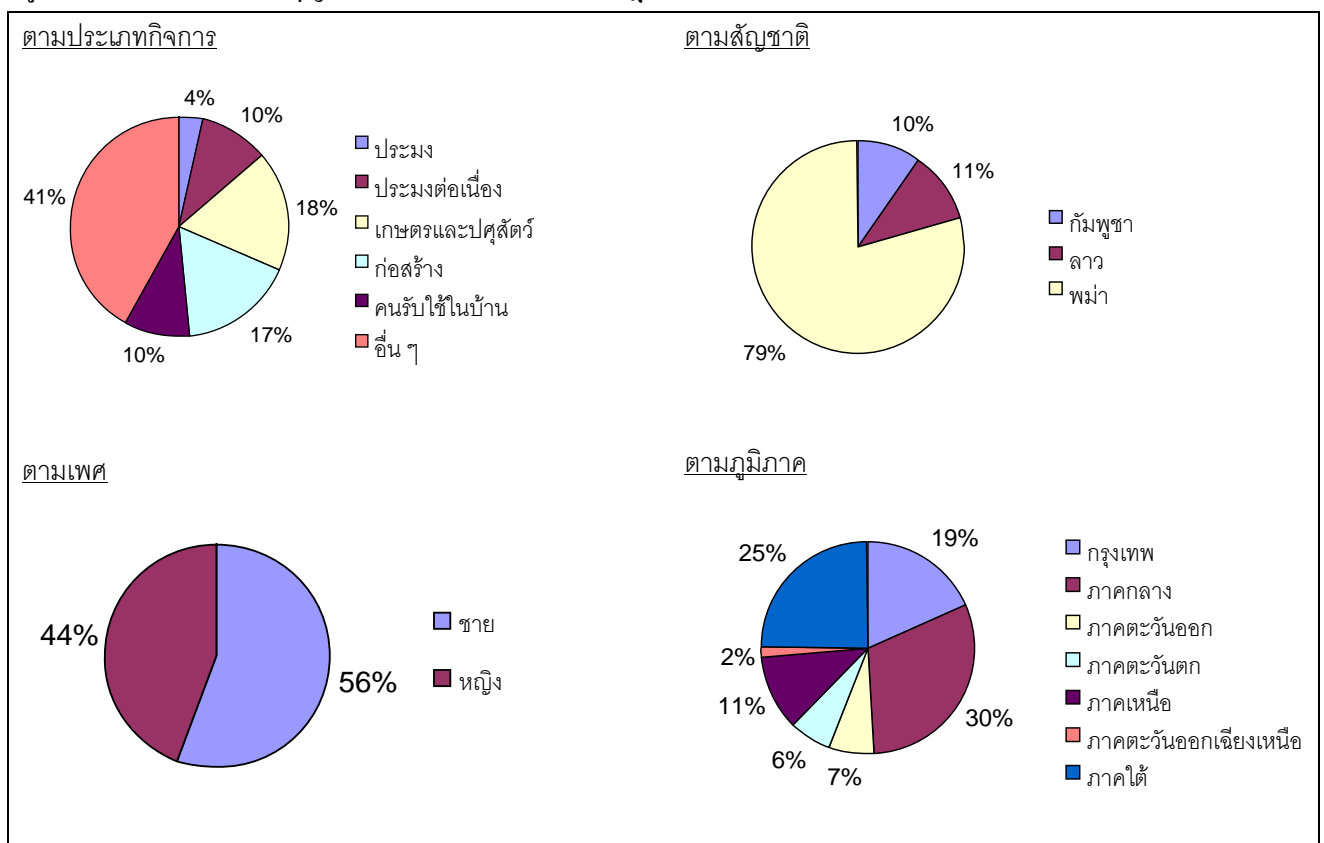
การจดทะเบียนขอยู่ชั่วคราว (ทร. 38/1)

จนถึงวันที่ 8 กันยายน 2552 แรงงานจำนวน 1,054,261 คน ได้รับทร.38/1 จำแนกเป็นแรงงานพม่า 785,017 คน แรงงานกัมพูชา 148,420 คน และแรงงานลาว 120,824 คน

การออกไปอนุญาตทำงาน

ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม ถึง 29 สิงหาคม 2552 แรงงานจำนวน 792,175 คนได้รับใบอนุญาตทำงาน จำแนกเป็นแรงงานพม่า 627,230 คน แรงงานกัมพูชา 76,390 คน และแรงงานลาว 88,555 คน

รูปภาพ 2. การออกไปอนุญาตทำงานตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม ถึง 29 สิงหาคม 2552

¹ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อ 26 พฤษภาคม 2552 และ 28 กรกฎาคม 2552

จำนวนแรงงานพม่า ลาว กัมพูชา ทั้งหมดที่จดทะเบียนใหม่และแรงงานที่ต่ออายุใบอนุญาตทำงาน จนถึง 29 สิงหาคม 2552 รวมทั้งสิ้น 1,174,716 คน

นโยบายการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติ พ.ศ. 2552

เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการขยายเวลาการจัดทำทะเบียนประวัติ และการจดทะเบียนก่อนผันให้บุตรของแรงงานข้ามชาติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2552 และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2552 อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว²

1) การขยายระยะเวลาการจดทะเบียน

- จนถึง 18 พฤศจิกายน 2552 (ขยายระยะเวลา 15 วัน หลังจากวันที่มีมติคณะรัฐมนตรี) เพื่อดำเนินการออกใบทร. 38 / 1 การขยายระยะเวลานี้สำหรับแรงงานที่ได้มาขอขึ้นทะเบียนแรงงานไว้แล้วเท่านั้น
- จนถึง 2 มกราคม 2553 (ขยายระยะเวลา 60 วัน หลังจากวันที่มีมติคณะรัฐมนตรี) สำหรับการตรวจสุขภาพและทำประกันสุขภาพ
- จนถึง 1 กุมภาพันธ์ 2553 (ขยายระยะเวลา 90 วัน หลังจากวันที่มีมติคณะรัฐมนตรี) สำหรับการขอใบอนุญาตทำงาน

2) การจดทะเบียนบุตรแรงงานข้ามชาติ (ต่ำกว่า 15 ปี)

- คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงมหาดไทยจดทะเบียนบุตรแรงงานข้ามชาติที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี โดยต้องเป็นบุตรที่พ่อแม่ได้รับใบอนุญาตทำงานจากการจดทะเบียนรอบใหม่ในพ.ศ.2552³ ซึ่งกระบวนการจดทะเบียนจะเริ่มตั้งแต่ 19 พฤศจิกายน 2552 จนถึง 2 มกราคม 2553

2. กระบวนการพิสูจน์สัญชาติ

แรงงานที่มีใบอนุญาตทำงานที่ยังไม่หมดอายุ (แต่ไม่มีหนังสือเดินทางชั่วคราวและการตรวจลงตรา) ยังคงมีสถานะเป็นแรงงานย้ายถิ่นที่ไม่ปกติ (irregular) ถึงแม้แรงงานดังกล่าวจะได้รับอนุญาตให้อยู่และทำงานในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวก็ตาม แต่ก็อยู่ในสถานะที่รอการส่งกลับประเทศต้นทางด้วยเช่นกัน ดังนั้น แรงงานผู้ผ่านการพิสูจน์สัญชาติแล้วเท่านั้น⁴ จึงจะได้รับอนุญาตให้อยู่และทำงานในประเทศไทยโดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นระยะเวลา 2 ปี และต่ออายุได้อีก 2 ปี

² มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวเป็นไปตามที่คณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองเสนอ เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2552

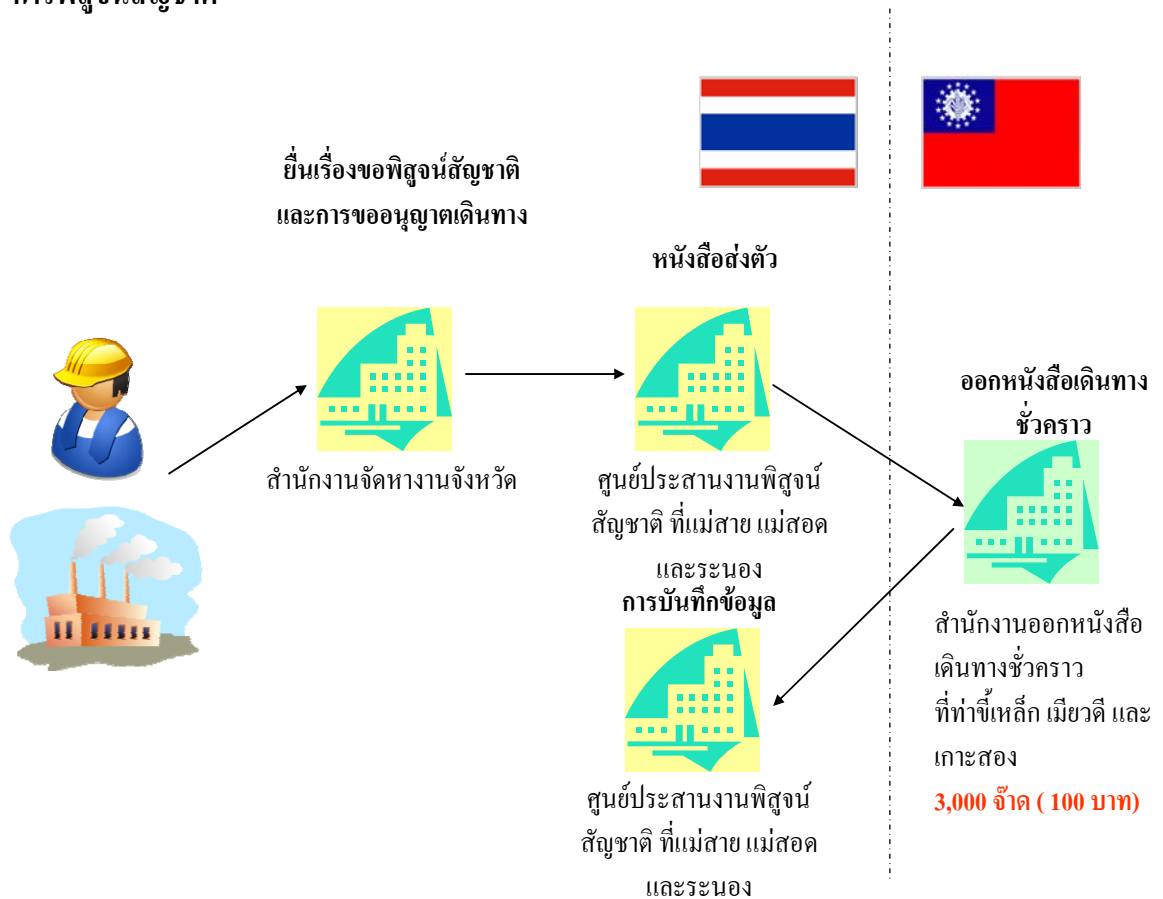
³ ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2552 และ 28 กรกฎาคม 2552

⁴ หลังจากที่ได้รับอนุญาตแล้ว จะได้รับหนังสือเดินทางชั่วคราว จากนั้นจะต้องทำการตรวจลงตรา (วีซ่า) และขอรับใบอนุญาตทำงาน เพื่อสามารถอยู่และทำงานในประเทศไทยได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย

ภายใต้บันทึกความเข้าใจที่มีการลงนามระหว่างรัฐบาลไทยกับสหภาพพม่า กับประเทศ กัมพูชา และกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แรงงานที่มาจากสามประเทศนี้ จะสามารถ อยู่อาศัยและทำงานในประเทศไทยได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ต่อเมื่อผ่านการพิสูจน์สัญชาติแล้ว ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2552 กำหนดให้พิสูจน์สัญชาติภายใน วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2553 หากแรงงานไม่สามารถดำเนินการการพิสูจน์สัญชาติภายในกำหนดเวลาดังกล่าว แรงงานจะถูกส่งกลับ ทั้งนี้ การพิสูจน์สัญชาติแรงงานกัมพูชาและลาว เริ่มขึ้นในปีพ.ศ. 2549 ขณะที่ การพิสูจน์สัญชาติแรงงานพม่า เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2552

รูปภาพ 3. กระบวนการพิสูจน์สัญชาติพม่า (รวมถึงการข้ามชายแดนไทย – พม่า เพื่อขอรับหนังสือ เดินทางชั่วคราว)

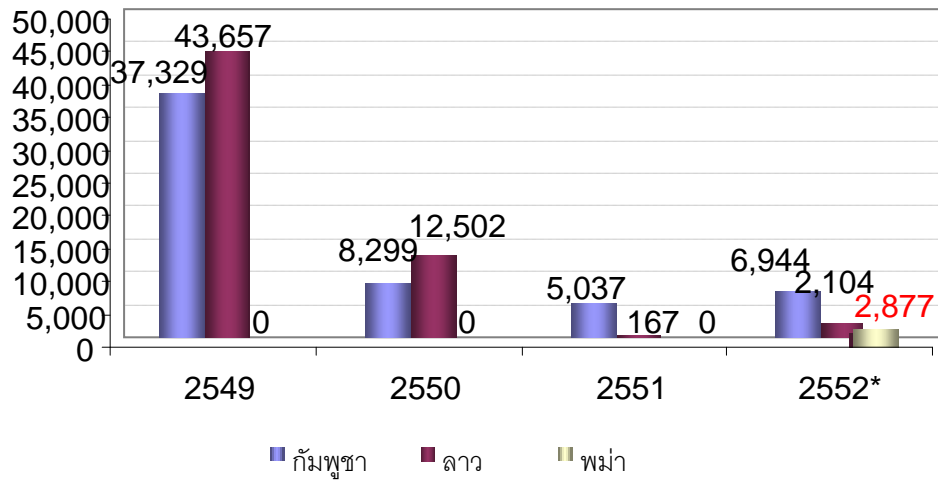
การพิสูจน์สัญชาติ

หมายเหตุ กรมการจัดการงานจะได้รับหนังสือจากกระทรวงมหาดไทยอนุญาตให้แรงงานเดินทาง ออกนอกพื้นที่เพื่อไปพิสูจน์สัญชาติได้

จำนวนแรงงานกัมพูชา ลาว และพม่าที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติแล้ว นับแต่พ.ศ. 2549 ?

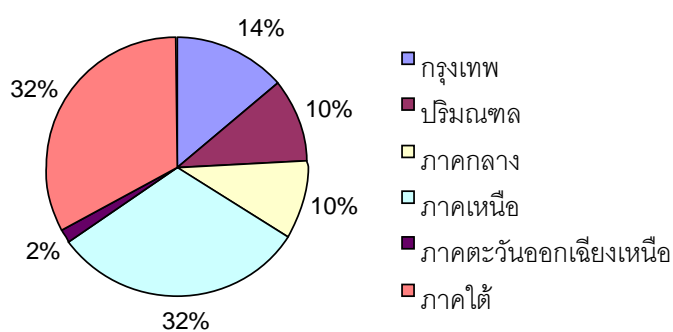
รูปภาพ 4. จำนวนแรงงานที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติ จำแนกตามปีและประเทศต้นทาง

* ข้อมูลสำหรับแรงงานพม่า พ.ศ.2552 ระหว่างวันที่ 15 กรกฎาคม 2552 – 30 ตุลาคม 2552

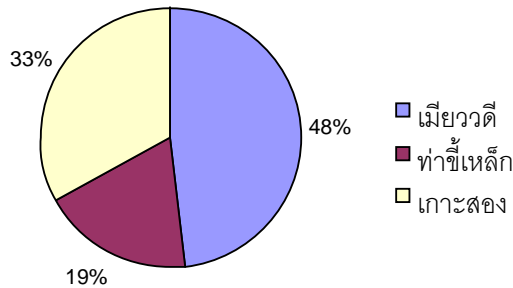
ตั้งแต่พ.ศ. 2549 จนถึงวันที่วันที่ 25 กันยายน 2549 จำนวนแรงงานข้ามชาติทั้งหมดที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติ คือ 118,916 คน ซึ่งในจำนวนนี้เป็นชาวกัมพูชา 57,609 คน ชาวลาว 58,430 คน และมีชาวพม่าเพียง 2,877 คน⁵

รูปภาพ 5. การพิสูจน์สัญชาติพม่า จำแนกตามภูมิภาคที่แรงงานอาศัยอยู่

⁵ กระบวนการพิสูจน์สัญชาติพม่าได้เริ่มดำเนินการ วันที่ 15 กรกฎาคม 2552

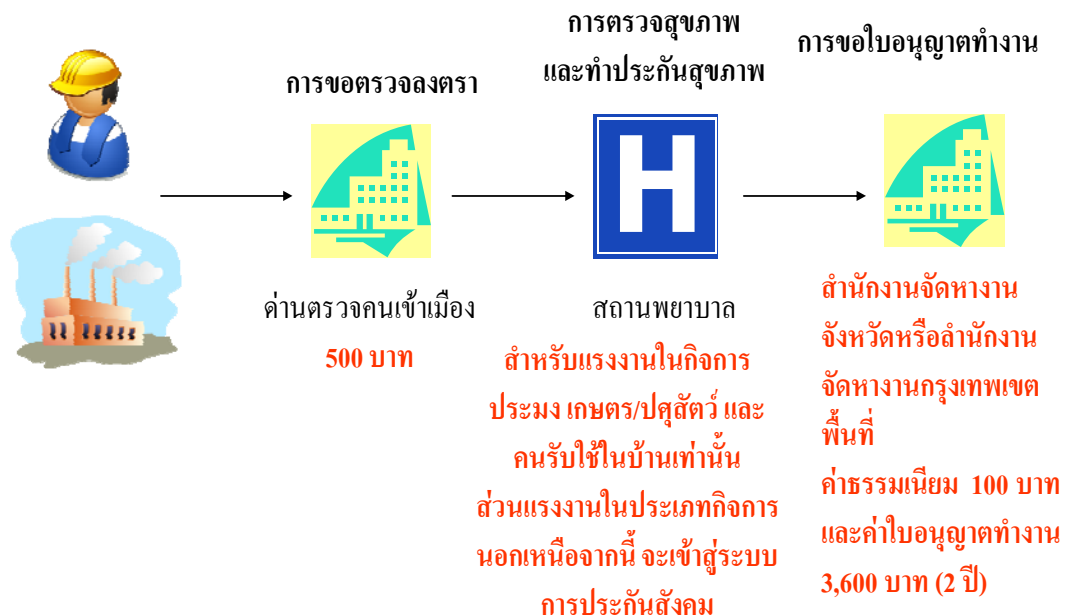
รูปภาพ 6. การพิสูจน์สัญชาติพม่า จำแนกตามศูนย์พิสูจน์สัญชาติในพม่า

3. การขอตรวจลงตราและการขออนุญาตทำงาน

หลังจากที่ได้พิสูจน์สัญชาติแล้ว แรงงานจะได้รับการตรวจลงตรา (visa) และได้รับใบอนุญาตทำงาน เป็นระยะเวลา 2 ปี ในทางกลับกัน หากไม่ได้รับการตรวจลงตรา (visa) และใบอนุญาตทำงาน แรงงาน จะไม่ได้รับอนุญาตให้อยู่และทำงานในประเทศไทย

รูปภาพ 7. กระบวนการขอตรวจลงตราและขอรับใบอนุญาตทำงาน

หมายเหตุ: ก่อนที่แรงงานจะเดินทางออกนอกประเทศ แรงงานจะต้องดำเนินการขอกลับเข้ามาในราชอาณาจักร หรือที่เรียกว่า RE-ENTRY PERMIT กับสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งทำให้แรงงานสามารถเดินทางไปกลับระหว่างประเทศไทยและสหภาพพม่าได้ หากแรงงานไม่ขอ RE-ENTRY แรงงานจะถูกยกเลิกวีซ่าในครั้งแรกที่เดินทางออกนอกประเทศไทย

จำนวนแรงงานที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติและได้รับวีซ่าและใบอนุญาตทำงาน

ยังไม่มีตัวเลขของจำนวนใบอนุญาตของแรงงานที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติ

นโยบายการพิสูจน์สัญชาติ

การลดค่าธรรมเนียมวีซ่าจาก 2,000 เหลือ 500 บาท ได้รับการอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทย โดยกฎกระทรวงวันที่ 19 ตุลาคม 2552 แต่อย่างไรก็ตาม แรงงานที่ได้จ่ายค่าธรรมเนียมวีซ่าจำนวน 2,000 บาทแล้ว จะไม่ได้รับเงินส่วนต่างของวีซ่าคืน

ข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

วันที่ 29 ตุลาคม 2552 กรมการขนส่งทางบก ได้ออกระเบียบให้บุคคลต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติลาว กัมพูชา และพม่า รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ สามารถจดทะเบียนรถได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย และจะสามารถขอรับใบอนุญาตขับรถได้ในอีกไม่นานนี้

* ข่าวแรงงานข้ามชาติจัดทำโดยแผนกแรงงานอพยพ องค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน สำนักงานประเทศไทย หากท่านต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม โทรศัพท์: 02-3439300 โทรสาร 02-3439399 e-mail: migrantnews@iom.int website: www.iom-seasia.org